విశ్లేషణాత్మక అధ్యయనం

అంబేద్కర్

PSBH

డబ్ల్యు. ఎన్. కుబేర్

డాక్టర్ బాబాసాహెబ్
అంబేద్కర్
విశ్లేషణాత్మక అధ్యయనం

డబ్ల్యు.ఎన్. కుబేర్

ప్రజాశక్తి బుక్‌హౌస్

1-1-187/1/2, చిక్కడపల్లి, హైదరాబాద్-20. ఫోన్ : 27660013

ప్రచురణ సంఖ్య : 1023

ప్రథమ ముద్రణ : ఫిబ్రవరి, 2008

వెల : రు. 100/-

టైటిల్ : శ్రీరాం కారంకి

ప్రతులకు

ప్రజాశక్తి బుక్‌హౌస్

1-1-187/1/2, చిక్కడపల్లి, హైదరాబాద్-20. ఫోన్ : 27660013

బ్రాంచీలు

హైదరాబాద్, విజయవాడ, విశాఖపట్నం, తిరుపతి, ఖమ్మం,

హన్మకొండ, నల్గొండ, గుంటూరు

ముద్రణ

ప్రజాశక్తి డైలీ ప్రింటింగ్ ప్రెస్, హైదరాబాద్

ప్రచురణకర్తల ముందుమాట

అంబేద్కర్ లాంటి సమగ్ర, సంక్లిష్ట వ్యక్తిత్వాన్ని మహారాష్ట్రకు చెందిన వమన్ నారాయణ్ కుబేర్ ఎంతో సమర్థవంతంగా ఈ గ్రంథంలో వివరించారు. అంబేద్కర్ కృషి పట్ల ఎంతో ఉన్నతమైన గౌరవభావం కలిగిన ఈ రచయిత ఆయన కృషిని తులనాత్మకంగా బేరీజు వేయడానికి ప్రశంసనీయమైన కృషి చేశారు. చిన్ననాటనే స్వాతంత్రోద్యమంలో భాగస్వామి అయి, అనేక ప్రజా ఉద్యమాలలో కూడ పాలుపంచుకొన్న కుబేర్, తర్వాత అధ్యయనం వైపు దృష్టి సారించారు. పూనా విశ్వవిద్యాలయం నుండి డాక్టరేట్ పొందడానికి ఆయన సమర్పించిన థీసిస్ ఈ గ్రంథం.

డాక్టర్ భీమ్‌రావ్ రామ్‌జీ అంబేద్కర్ సామాజిక అణిచివేతకు వ్యతిరేకంగా జరిగే పోరాటానికి సంకేతం, గొప్ప స్ఫూర్తిప్రదాత. నిమ్నకులంలో జన్మించిన అంబేద్కర్ కులవివక్షను స్వయంగా అనుభవించారు. ఎంత విద్య అభ్యసించినా, ఎన్ని ఉన్నత పదవులు నిర్వహించినా కులవివక్షకు ఆయన గురికాక తప్పలేదు. ఈ వివక్షను అంతం చేసి సమాజంలో అందరితో పాటు నిమ్న వర్గాలకూ సమాన స్థాయి లభించేలా చేసేందుకు ఆయన జీవితాంతం కృషి సల్పారు. ఈ క్రమంలో ఆయన దళితులను సమీకరించడానికి పూనుకున్నారు. ఉద్యమాలు నిర్మించారు, స్వయంగా అనేక పోరాటాలు నిర్వహించారు.

అంబేద్కర్ కేవలం దళితుల కోసం పోరాడిన వ్యక్తి మాత్రమే కాదు. గొప్ప రాజనీతిజ్ఞుడు, రాజకీయ వేత్త. న్యాయశాస్త్ర కోవిదుడు. ఆనాడు బ్రిటిష్ వారితో రాజ్యాంగ అంశాలపై జరిగిన మోంట్‌ఫోర్డ్ సంస్కరణలనుండి, క్యాబినెట్ మిషన్ ప్రతిపాదనల వరకు అన్నింటిలోను చురుగ్గా పాల్గొన్నారు. స్వతంత్ర భారత రాజ్యాంగ రచనలో ఆయన కీలక పాత్ర వహించారు. రాజ్యాంగ నిర్మాతగా పేరుగడించారు. అంబేద్కర్ గొప్ప ఆర్థిక వేత్త కూడ. భూసమస్యతో సహా అనేక అంశాలపై ఆయన తన అభిప్రాయాలను వెల్లడించారు. భాషా

ప్రయుక్త రాష్ట్రాలు, కార్మిక సమస్యలు, మార్క్సిజం, తదితర అనేక అంశాలపై ఆయనకు నిర్దిష్టమైన అభిప్రాయాలున్నాయి. వీటన్నింటిని కుబేర్ ఎంతో విశ్లేషణాత్మకంగా వివరించారు.

ఈ గ్రంథాన్ని తొలుత 'అంబేద్కర్- ఎ క్రిటికల్ స్టడీ' పేరుతో న్యూఢిల్లీకి చెందిన న్యూఏజ్ పబ్లిషర్స్ ఆంగ్లంలో 1974లో ప్రచురించారు. 1979లో మలి ముద్రణ పొందింది. తర్వాత కుబేర్ ఈ గ్రంథాన్ని సవరించారు. సవరించిన ప్రతి 1991లో ప్రచురితమయింది. ఇప్పుడు మేము దాని తెలుగు అనువాదాన్ని ప్రచురిస్తున్నాము. అంబేద్కర్ కృషి గురించి ఇంతటి సమగ్రమైన, తులనాత్మకమైన గ్రంథం బహుశా ఇంతవరకు వెలువడకపోయి ఉండవచ్చు. నేడు మన రాష్ట్రంలో సైతం ముమ్మరంగా సామాజికోద్యమాలు జరుగుతున్న నేపథ్యంలో సరైన దృక్పథం ఏర్పరుచుకునేందుకు దోహదపడే ఈ గ్రంథాన్ని తెలుగు పాఠకులు సమాదరిస్తారని ఆశిస్తున్నాము.

హైదరాబాద్

02-02-2008 **ప్రజాశక్తి బుక్‌హౌస్**

విషయసూచిక

1. చారిత్రక నేపథ్యం 11

2. అంబేద్కర్ జీవిత చిత్రం 23

3. హిందూ సామాజిక వ్యవస్థ 37

సెక్షన్ 1 : శూద్రుల పుట్టు పూర్వోత్తరాలు 37

సెక్షన్ 2 : అస్పృశ్యత – దాని స్వభావం 48

సెక్షన్ 3 : కుల వ్యవస్థ 54

సెక్షన్ 4 : బ్రాహ్మణ వాదం – బ్రాహ్మణ వ్యతిరేక ఉద్యమాలు 64

సెక్షన్ 5 : హిందూ స్మృతి 72

సెక్షన్ 6 : సామాజిక కార్యరంగం – సామాజిక దృక్కోణం 75

4. మతం – మత మార్పిడి 83

సెక్షన్ 1 : మతం అంటే ఏమిటి? 83

సెక్షన్ 2 : మతం – దాని తత్వం 90

సెక్షన్ 3 : సామాజిక శక్తిగా మతం 9

సెక్షన్ 4 : హిందూ సామాజిక వ్యవస్థ 95

సెక్షన్ 5 : హిందూ మతంలోని చిక్కుముడులు 97

సెక్షన్ 6 : బౌద్ధానికి మార్పిడి 9

5. రాజ్యాంగ సమస్యలపై అభిప్రాయాలు 115

సెక్షన్ 1 : బడుగు వర్గాలకు ప్రాతినిధ్యం, విస్తరణ 115

సెక్షన్ 2 : భారత రాజ్యాంగం – సమస్యలు 132

6. జాతీయవాదం, జాతీయోద్యమం మరియు జాతీయ సమైక్యత 157

సెక్షన్ 1 : జాతీయోద్యమం 157

సెక్షన్ 2 : జాతీయ నాయకత్వం 164

సెక్షన్ 3 : గాంధీజీతో పోరాటం 168

సెక్షన్ 4 : భారతీయ జాతీయ కాంగ్రెస్ పట్ల వైఖరి 173

సెక్షన్ 5 : రాజ సంస్థానాలు 182

7. మైనారిటీల సమస్యలు - పాకిస్తాన్ 185
సెక్షన్ 1 : మైనారిటీల సమస్యలు 185
సెక్షన్ 2 : దేశ విభజన - పాకిస్తాన్ 189

8. పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామ్యం 199

9. సోషలిస్టు ఆలోచన 205
సెక్షన్ 1 : కార్మిక సంఘాల ఉద్యమం 205
సెక్షన్ 2 : కార్మిక సభ్యునిగా ఎదుర్కొన్న కార్మిక సమస్యలు 208
సెక్షన్ 3 : మార్క్సిజం × బుద్ధిజం 210

10. రాజకీయ పార్టీలు 217
సెక్షన్ 1 : పార్టీలపై దృష్టి కోణం 217
సెక్షన్ 2 : ప్రతిపక్ష పార్టీ ఏర్పాటు 221

11. భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాలు 225

12. అంతర్జాతీయ రాజకీయ సమస్యలు 235
సెక్షన్ 1 : రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం 235
సెక్షన్ 2 : భారత విదేశాంగ విధానం 237

13. విద్య, జర్నలిజంపై ఆలోచనలు 241
సెక్షన్ 1 : విద్య 241
సెక్షన్ 2 : జర్నలిజం 245

14. ఆర్థిక ఆలోచన 247
సెక్షన్ 1 : భూ సంస్కరణలు 247
సెక్షన్ 2 : కరెన్సీ సమస్యలు 254
సెక్షన్ 3 : ఫైనాన్స్ సమస్యలు 259
సెక్షన్ 4 : ఇతర సమస్యలు 264
సెక్షన్ 5 : ఆర్థికవేత్తగా అంబేద్కర్ 271

15. సామాజిక, రాజకీయ ఆలోచనాపరునిగా అంబేద్కర్ 277
సెక్షన్ 1 : సామాజిక ఆలోచన 279
సెక్షన్ 2 : రాజకీయ ఆలోచన 287

అధ్యాయం 1

చారిత్రక నేపథ్యం

హిందూ సమాజం అట్టడుగున అస్పృశ్యులు శతాబ్దాల తరబడిగా దిక్కూ మొక్కూ లేక అణగారి పోయారు. సామాజిక శాస్త్రవేత్తలు అస్పృశ్యత మూలాలపై వేర్వేరు సిద్ధాంతాలు చేశారు. కాని వాస్తవం ఏమిటంటే అంటరానివారిని తాకినా, వారి నీడ సోకినా, చివరికి వారి గొంతు విన్నా మైల పడిపోతామని బ్రాహ్మణులు భావించారు. అంటరాని వారు వూరికి వెలుపల అపరిశుభ్ర పరిసరాలలో నివసించాలని ఆంక్షలు విధించిన హిందూ మతం వారు జంతువులను పెంచుకోరాదని, బంగారం వంటి లోహాలతో చేసిన నగలు ధరించరాదని కూడా కట్టడి చేసింది. మంచి నీటి బావుల నుంచి నీరు తోడుకునే హక్కు కానీ, తమ పిల్లలను హిందూ అగ్ర కులాల పిల్లలు చదివే పాఠశాలలలో చదివించే హక్కు కాని వారికి లేకుండా చేసారు. వారికి అన్ని దేవాలయాలోకి అనుమతిని వారికి నిరాకరించారు. మంగలి, చాకలి వారి సేవలు పొందే అవకాశం కూడా లేకుండా చేశారు. దీని వలన వారి బతుకులు అత్యంత దయనీయంగా మారాయి. బ్రాహ్మణులు వారిని కనీసం మనుషులుగా కూడా గుర్తించే వారు కాదు. పోలీసు, మిలటరీసేవలే కాక ఇతర ప్రభుత్వ సేవలన్నీ వారికి రద్దు చేసారు. అంటరాని వారు సహజంగానే గత్యంతరం లేని పరిస్థితులలో వంశ పారంపర్యంగా తమ పూర్వీకులు చేసిన అమానవీయమైన పనులనే కొనసాగించవలసి వచ్చేది. సాంఘికంగా నెలకొని వున్న అంతరాల వలన జీవితపర్యంతం వారు అంటరానివారుగానే వుండవలసి వచ్చేది. సాంఘికంగా కుంగిపోయి, ఆర్థికంగా అతి బలహీనులై, రాజకీయంగా అగ్ర కులాల సేవకులై వారి జీవితాలు శాశ్వతంగా చీకట్లో మగ్గిపోయాయి. విద్యా, సాంస్కృతిక రంగాల నుంచి వారిని బహిష్కరించారు.

బ్రాహ్మణులను భూసురులుగా భావించేవారు. రాజులకు హక్కు లేని సొంత ఆస్తి, మరణశిక్ష నుండి స్వేచ్ఛ వంటి అనేక విశేషాధికారాలు వారికి వుండేవి. పురుష సూక్తం చెప్పిన వర్ణ వ్యవస్థ సిద్ధాంతం కులాల/వర్గాల పుట్టుకపై అంతిమ శాసనం చేయడంతో పాటు హెచ్చు తగ్గుల సమాజ వ్యవస్థ ఉనికిని తిరుగులేని దైవ నిర్ణయంగా ప్రకటించింది. ఉన్నత వర్గాలకు ప్రత్యేక హక్కులు, కింది వర్గాలకు వైకల్యాలు వుండటం అనేది వర్గ / కుల సమాజంలో

సార్వత్రిక లక్షణం అని సమాజ శాస్త్రవేత్త ఘుర్యే అంటారు. అన్ని రంగాలలో మతాధిపత్యం స్పష్టంగా కనిపించేది.హిందూ సంస్కృతి విశిష్టత అంతా దాని మతతత్వంలో ఇమిడి ఉంది.హిందూ న్యాయసూత్రాలలో కూడా మతం మిళితమై ఉంది. హిందూ నాగరికతకు సామాజిక ఇరుసుగా ఉమ్మడి కుటుంబం ,సాముదాయిక గ్రామ వ్యవస్థ , కుల వ్యవస్థ ఉండేవి . ఈ మూడింటిలో చివరిదైన కుల వ్యవస్థకు దైవాజ్ఞతో పాటు మతామోదం ఉన్నదని భావించేవారు. సామాజిక జీవనం దాదాపుగా రాజ్య పరిధికి వెలుపలే ఉనికిలో ఉండేది .రాజకీయ నియంత్రణ లేకపోవడం వలన రాజకీయ స్వభావం గల విప్లవాల ప్రభావం దానిపై ఉండేది కాదు.

మధ్య యుగాల నాటి ముస్లిం పాలనలో శూద్రులకు ,అంటరాని వారికి చదువుకునే హక్కుతో పాటు స్వేచ్ఛ,సమానత్వం కొరవడ్డాయి .ఇస్లాం బోధించిన సౌభ్రాతృత్వం వాస్తవ రూపం తీసుకోలేదు.ముస్లిం పాలకులు హిందూ అగ్రకులాల నుంచి ఎంపిక చేసిన సర్దార్లు,జాగీర్దార్లు అంటరానివారికి మానవ హక్కులు కల్పించేందుకు అంగీకరించలేదు.అస్పృశ్యత నాటి సమాజంలో అమలులో ఉన్నందువల్లే ముస్లిం పాలకులు ఇస్లాం మత సూత్రాలను వారికి వర్తింప చేయలేకపోయారు.హిందూ అగ్ర కులస్తులతో ఈ విషయమై ఘర్షణకు దిగడం ఇష్టం లేకే వారు ఈ విధంగా వ్యవహరించారు. మరాఠా రాజ్యంలో అంటరానివారిలో ఒకరుగా ఉన్న మహర్లు యుద్ధాలలో ముస్లింలతో వీరోచితంగా పోరాడినప్పటికీ వారికి సైతం హక్కులు సిద్ధించలేదు. ప్రజారంజకుడైన పాలకునిగా చరిత్రకెక్కిన ఛత్రపతి శివాజీ సైతం అమానవీయమైన అస్పృశ్యతా విధానాన్ని అంతమొందించ లేకపోయారు.

యూరోపియన్ నాగరికత ప్రభావం

గ్రామాలలో ఉపాధి ఆధారిత ఆర్థిక వ్యవస్థ అమలులో వుండేది. వ్యక్తులకు, భిన్న సమూహాలకు మధ్య సంబంధం పరస్పర ఒప్పందం వల్ల కాక పుట్టుక ద్వారా సంక్రమించిన హోదా ఆధారంగా ఏర్పడేది. ఎవరి హక్కులను, విధులనైనా కులమే శాసించేది. స్వాతంత్రానికి పూర్వం ఉన్న భూస్వామ్య ఆర్థిక విధానం క్రమంగా పెట్టుబడిదారీ ఆర్థిక విధానంగా పరివర్తన చెందడం విప్లవాత్మక పరిణామమే అని చెప్పాలి. భూస్వామ్య ఆర్థిక విధానం నాటి భూ సంబంధాలకు కాలం చెల్లిపోయింది. చేతివృత్తులు, హస్తకళల పరిశ్రమలు కనుమరుగవ సాగాయి. పురాతన పరిశ్రమలతో భూ విధానంతో సంబంధం కలిగి వున్న వర్గాలు క్షీణించిపోయి నూతన పరిశ్రమలు, భూ సంబంధాలకు లోబడిన కొత్త వర్గాలు ముందుకు రావడంతో భూస్వామ్యం వెనకడుగు వేసింది. గ్రామీణ సాముదాయిక వ్యవస్థ స్థానాన్ని భూమిని స్వంత ఆస్తిగా గల యజమాని, జమిందార్ భర్తీ చేశారు.మారిన పరిస్థితులలో రైతులు వీరి ఆజమాయిషీలో పనిచేసే కూలీలుగా మారిపోయారు. బ్రిటిష్ ఏలుబడి మూలంగా భారతీయ సమాజపు ఆర్థిక నిర్మాణంలోనే కాకుండా, సమాజ సౌష్టవంలో కూడా మార్పులు వచ్చాయి.

బ్రిటిష్ పాలన దేశంలో వ్యవసాయ విప్లవానికి బాటలు వేసింది. వ్యవసాయ రంగంలో పెట్టుబడిదారీ విధానం భవిష్యత్తులో అభివృద్ధిని చెందడానికి వీలుగా బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం భూమి వ్యక్తిగత ఆస్తిగా మార్చే విధానాన్ని ప్రవేశపెట్టింది. దీని వల్లే రైతుల యాజమాన్యంలో వ్యక్తిగత భూ కమతాలు, భూ స్వాముల యాజమాన్యంలో ఎకరాలకు ఎకరాలుగా వ్యవసాయ క్షేత్రాలు ఏర్పడ్డాయి. గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థ పెట్టుబడిదారీ మార్గంలోకి మళ్లడం, స్వయం పోషక గ్రామీణ జీవనం ధ్వంసమైపోవడం గతి శీలమైన పరిణామాలని చెప్పాలి. ఈ సామాజిక పరివర్తనకు ప్రాతిపదిక ఏమిటో ఇప్పుడు చూద్దాం.

> "హోదాను అనుసరించి ఏర్పడ్డ సంబంధాల ప్రాతిపదికగా ఏర్పడిన సాంఘిక వ్యవస్థ ఛిద్రమైపోవడం, చేతి వృత్తులతో పొట్ట గడవని పరిస్థితి ఏర్పడటం, ధన వినియోగం పెరగడం, ముఠాతత్వం పెచ్చరిల్లడం, కులాల మధ్య సంబంధాలలో కొత్త మార్పులు రావడం, అణగారిన వర్గాలకు చెందిన వారి ఆర్థిక, రాజకీయ ప్రయోజనాల పట్ల ఆసక్తి పెరగడం వంటి పరిణామాల మూలంగానే గ్రామీణ సమాజంలో పెద్ద ఎత్తున మార్పులు సంభవించాయి. ఏక కాలంలో సంస్కృతీకరణ, పాశ్చాత్యీకరణ జరిగిన ఫలితం ఇది."
>
> **(మారియట్ --- విలేజ్ ఇండియా నుంచి)**

బ్రిటిష్ పాలకులు తమతో పాటు కుల రహిత సంస్కృతిని, వ్యక్తి స్వేచ్ఛా స్వాతంత్రాలకు పట్టం కట్టే సాహిత్యాన్ని తీసుకువచ్చారు. రెండు దేశాలకు మధ్య భావజాల పరంగా ఏర్పడిన సంపర్కం వలన మూడు విధాల ఆలోచనా ధోరణులు ముందుకు వచ్చాయి. వీటిలో మొదటిది పాశ్చాత్య హేతువాద భావాలను ఒంట పట్టించుకుంది. పాత విలువలను పూర్తిగా కాలదన్ని నూతనత్వాన్ని అంతటా ఆహ్వానించడం ఈ ధోరణి ప్రధాన లక్ష్యం. రెండవది పాశ్చాత్య విజ్ఞానంతో ప్రేరణ పొంది హిందూ మతాన్ని అంతర్గతంగా సంస్కరించు కోవాలనుకుంది. హిందూ మతం బోధించిన సార్వజనీన సూత్రాలను, దాని సారాంశాన్ని పరిరక్షిస్తూనే, అందులోని అవినీతిని పారదోలడం తన లక్ష్యంగా నిర్దేశించుకుంది. వీరి గాఢ మతానురక్తి కొత్త అభివ్యక్తిని ఎంచుకుంది. రాజా రామ మోహన్ రాయ్, రానడే, గోఖలే వంటి వారు ఈ ధోరణికి ప్రతినిధులుగా నిలుస్తారు. మూడవ ధోరణికి మతంలో, దాని ఆచార వ్యవహారాలలో విశ్వాసం సడలని సంప్రదాయవాదులు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తారు. కొత్త భావాలను స్వీకరించడానికి, యూరోపియన్ జీవన సరళిని అనుసరించడానికి వీరు బద్ధవిరోధులు. శాస్త్రరంగంలో నూతన ఆవిష్కరణలను కూడా వారు శంకించారు. సంప్రదాయ సామాజిక జీవన విధానాన్ని పరిరక్షించుకునే క్రమంలో వీరు విదేశీ పోకడలను తోసిపుచ్చారు.

బ్రిటిష్ పాలనా విధానం ప్రభావం

న్యాయ సమ్మతమైన పాలనకు కులం తోడ్పడదని భావించిన బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం కులం ఉనికిని అధికారికంగా గుర్తించ నిరాకరించింది. అయితే సాంస్కృతిక రూపంగా మాత్రం

కులం ప్రాధాన్యాన్ని ప్రశ్నించలేదు. కులం పటిష్టంగా వుండేందుకు గాను పాలకులు చాలినన్ని ప్రోత్సాహకాలు అందించారు. దేశంలో చట్టాల అమలుకు సిఫార్సులను చేసేందుకు వచ్చిన సైమన్ కమిషన్‌కు బొంబాయి ప్రభుత్వం సమర్పించిన వినతి పత్రంలో బ్రాహ్మణేతరుల తీరు తెన్నులపై ఫిర్యాదు చేసింది. స్థానిక జిల్లా స్థాయి పాలనా మండలులలో బ్రాహ్మణేతరులు మెజారిటీగా వున్న సందర్భాలలో సామర్థ్యాన్ని సైతం కాదని బ్రాహ్మణులను గెంటివేయడానికి ప్రయత్నిస్తున్నట్లు మొర పెట్టుకుంది.

దేశ జాతీయతను ప్రభావితం చేస్తున్న కుల సమస్యను బ్రిటిష్ పాలకులు ఎన్నడూ పెద్దగా పట్టించుకోలేదు. 1857 నాటి సైనిక తిరుగుబాటు ఫలితంగా సైన్యంలోని ఉన్నత కులాలకు చెందిన వారిని పెద్ద సంఖ్యలో ఇళ్లకు పంపించే ప్రక్రియ మొదలైంది. సిపాయి తిరుగుబాటుకు ప్రధానంగా ఉన్నత కులాలకు చెందిన బ్రాహ్మణులు, రాజపుత్రులు కారణమని భావించడం వల్లే సైన్యంలోకి సిబ్బందిని చేర్చుకునే విషయంలో ఆంక్షలు అమలులోకి వచ్చాయి. అయితే పాలకులు తీసుకున్న చర్యలన్నీ పాక్షికంగా మాత్రమే వుండేవని చెప్పవచ్చు. బ్రిటిష్ ఆధిపత్యానికి భంగం కలిగే పరిస్థితులు బలంగా ఉన్న సందర్భాలలో మాత్రమే 'చర్య'కు దిగడం పరిపాటిగా వుండేది.

1857 తిరుగుబాటు తరువాత దేశం పాలనాపరంగా ఏకీకృతమైంది. శాంతి భద్రతల పరిరక్షణ, చట్టానికి లోబడిన పాలన స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాల పట్ల విశ్వాసం, దేశ ఆధునికీకరణ,రాజ్య అవసరాల రీత్యా బలమైన ఆర్థిక పునాదులు వేయడం, కరువు కాటకాలు, అంటు వ్యాధుల అదుపునకు దృఢమైన చర్యలు, వ్యవసాయ వనరుల పెంపు, రాజకీయ సుస్థిరత్వం వంటి పలు అంశాలు దేశ స్థితి గతులను పూర్తిగా మార్చివేశాయి. ఈ పరిణామాల వలన దేశానికి సార్వత్రికంగా జాతీయతా భావన సమకూరింది. ఒకేవిధమైన న్యాయ వ్యవస్థ, పరిపాలనా వ్యవస్థల ప్రవేశంతో చాలా వరకు ఏకీకరణ సాధ్యపడింది. రాజకీయపరమైన సంఘటనల ఏర్పాటుకు అప్పటిదాకా వున్న నిబంధనలను సడలించి సులభసాధ్యం చేయడం వలన దేశ ప్రజల మధ్య ఐక్యతకు అస్కారం ఏర్పడింది. ఆంగ్ల విద్య, ఆధునిక ప్రసార సాధనాల అభివృద్ధి, స్థానిక స్వయం పాలనా వ్యవస్థల ఏర్పాటు, పరిమిత స్థాయిలో స్వయం పాలనకు అనుకూలంగా తీసుకున్న చర్యలు, కాంగ్రెస్ పార్టీ ఏర్పాటు వంటి చర్యలు ఈ క్రమాన్ని వేగవంతం చేశాయి.

హిందూ సంప్రదాయ వాదంపై బ్రిటిష్ వారు ప్రవేశపెట్టిన విలువలు ఎనలేని ప్రభావం చూపాయి. బ్రిటిష్ ప్రభావం వలన ఉన్నత విద్యను అభ్యాసించిన భారతీయులు(సంఖ్యలో కొద్ది మందే అయినా సమాజంలో ప్రధానమైన స్థానాలలో వున్నవారు కావడంతో) సంప్రదాయ హిందూ ఆలోచనా ధోరణులను విడనాడి పాశ్చాత్య జీవన విధానాన్ని, ఆలోచనలను అలవర్చుకొని సమాజాన్ని తీవ్రస్థాయిలో ప్రభావితం చేశారు. ఆధునిక విద్యపై మెకాలే వెలిబుచ్చిన అభిప్రాయాలు తమ వంతు కర్తవ్యాన్ని నెరవేర్చడంలో సఫలమయ్యాయి. రక్తంలో, రంగులో భారతీయులుగా వుంటూనే అభిరుచులలో, అభిప్రాయాలలో, నైతిక విలువలలో,

మేధస్సులో ఆంగ్లేయుల వలె వ్యవహరించే వర్గాన్ని సృష్టించడం మెకాలే తన లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నాడు. మెకాలే అవలంబించిన ఈ వ్యూహం ఆయన ఆశించిన విధంగానే సత్ఫలితాలను ఇచ్చింది. మెకాలే సూత్రాన్ని అమలు చేస్తూ నాటి ప్రభుత్వం తీసుకున్న నిర్ణయాన్ని "విప్లవాత్మక పరిణామాలకు దారి తీసిన అత్యంత సానుకూల చర్య"గా చరిత్రకారుడు కె.ఎం.పణిక్కర్ వ్యాఖ్యానించారు.

పౌర హక్కుల అమలు పట్ల శ్రద్ధ, న్యాయ వ్యవస్థకు ఆధిక్యత, ప్రజల భాగస్వామ్యం, వారి అమోదంతో ఏర్పడే ప్రభుత్వం అందరికే ఓటు హక్కు కల్పించి నిర్వహించే ఎన్నికలు,రాజకీయంగా ప్రజలందరూ ఒక్కటేననే భావనను దేశ వ్యాప్తం చేయడం, పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామ్యం, న్యాయ వ్యవస్థ, దేశ పురోగతిలో విశ్వాసం, ముందు చూపు – భారత సమాజంపై దీర్ఘకాలిక ప్రభావం చూపే ఈ భావనలన్నీ బ్రిటిష్ పాలన వల్లే వాస్తవ రూపం దాల్చాయి.

అప్పటి దాకా భారతదేశం బ్రిటన్‌కు వ్యావసాయిక జీవన విధానం గల వలస అవశేషంగా వుండేది. సంప్రదాయ పరిశ్రమల స్థానే ఆధునిక పరిశ్రమలను నెలకొల్పడం వల్ల భారత ప్రజల మధ్య ఆర్థిక సమైక్యత సాధ్యపడింది. బ్రిటిష్ వలసవాదం ఫలితంగా ఒక జాతిగా, దేశంగా ఏర్పడిన క్రమంలో భారత్ కొత్త వర్గాలకు నెలవుగా మారింది. పెట్టుబడిదారీ ఆర్థిక వ్యవస్థకు లోబడి కొత్త వర్గాలు ఏర్పడటంతో సరిపెట్టకోకుండా కౌలుదారీ విధానం పరాకాష్టకు చేరుకోవడం,వ్యవసాయ కూలీల వ్యవస్థ పెరుగుదల పరిపూర్తి కావడం వంటి పరిణామాలు కూడా ఈ పరివర్తనకు దోహదం చేశాయి. అయితే ఈ దశలో భూస్వాములలో, భూమి గల ఇతర రైతాంగంలో జాతీయతాభావన పెల్లుబుకడం గమనార్హం. మార్క్స్ ఈ బూర్జువా విప్లవాన్ని "భారత చరిత్రలో సంభవించిన ఒకే ఒక నిఖార్సయిన సామాజిక విప్లవం"గా అభివర్ణించారు.

సంఘ సంస్కర్తల కృషి

హిందూ సమాజాన్ని అస్పృశ్యత అనే దుష్ట సంప్రదాయం నుంచి విముక్తి చేసేందుకు బుద్ధుని కాలం నుంచే (క్రీ.పూ. 500) ఎన్నెన్నో గొప్ప ప్రయత్నాలు జరిగాయి. బుద్ధుడు అస్పృశ్యులను తన కొత్త మతంలోకి అహ్వానించాడు. అంటరానితనాన్ని రద్దు చేసి సాంఘిక సమానత్వాన్ని ఏర్పరిచేందుకు భావజాల, అధ్యాత్మిక రంగాలలో శతాబ్దాలుగా ప్రయత్నాలు చేసినవారు ఉన్నారు. చక్రధరుడు, రామానందుడు, కబీరు, చైతన్యుడు, ఏకనాథ్, తుకారాం, రోహిదాస్, చొక్కమేళుడు వంటి ఎందరో యోగులు భక్తి మార్గంలో అధ్యాత్మిక సమానత్వం నెలకొల్పడంలో చాలా వరకు విజయం సాధించారు.

దేశంలో సంఘ సంస్కరణోద్యమం నూతన భావ స్రవంతులు రంగప్రవేశం చేయడంతో ఊపందుకుంది. స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాల పట్ల మక్కువ, పార్లమెంటరీ వ్యవస్థపై విశ్వాసం, దేవుని ముందు, చట్టం ముందు అందరూ సమానులేనన్న విశ్వాసం ఈ కొత్త ఉద్యమాలకు ఉత్తేజాన్నిచ్చాయి.

1850 ప్రాంతంలో రాజారామమోహన్‌రాయ్ మతాన్ని సమాజపరం చేస్తూ ప్రారంభించిన తన పునరుద్ధరణ ఉద్యమంలో భాగంగా సాంఘిక సమానత్వాన్ని బోధించారు. రామమోహన్, ఆయన సమకాలికుల బోధనల ఫలితంగా హిందూ – క్రైస్తవ మతాల సమ్మిశ్రమమైన బ్రహ్మ సమజం రూపు దాల్చింది. ఏకోపాసనతో పాటు సోదర భావాన్ని కూడా బ్రహ్మసమాజం ప్రచారం చేసింది. మనిషి నుంచి మనిషిని వేరు చేస్తున్న కులాన్ని బలహీనపరచడంలో రామమోహన్ భావ విప్లవం ఒక మేరకు విజయవంతమైంది. బ్రహ్మ సమాజం అడుగు జాడల్లో ప్రార్ధన సమాజం బొంబాయిలో ఏర్పడింది. ఇది కుల వివక్షను అసాంతం నిరాకరించింది. ఆర్య సమాజ్‌ను నెలకొల్పిన స్వామి దయానంద సరస్వతి కుల వ్యవస్థ బహు ముఖాలుగా విస్తరించి సంక్లిష్టమై పోయిన దృష్ట్యా దాని స్థానే పాత కాలపు చాతుర్వర్ణ వ్యవస్థను సిఫార్సు చేశారు. జాతి పునర్నిర్మాణానికి ఆర్య సమాజ్ చేపట్టిన కార్యక్రమంలో ముఖ్యమైన కొత్త అంశం వర్ణ వ్యవస్థలోని నాలుగో మెట్టు మీద వున్న శూద్రులకు వేదాధ్యయనాన్ని అనుమతించడం వేద కాల సమాజపు ప్రాచీన శుద్ధతను పునరుద్దరించడానికి ప్రయత్నించిన ఆర్య సమాజ్ సంప్రదాయ భావజాలంలో వున్న వారిని విశేషంగా ఆకర్షించింది. ఆర్యసమాజ్ సభ్యులు తమ ఆచరణలో కనబరిచిన చిత్తశుద్ధి ప్రజలను ప్రబలంగా ఆకట్టుకుంది. రామకృష్ణ మిషన్ దివ్యజ్ఞాన సమాజాలు ప్రాచుర్యంలోకి తెచ్చిన భావజాలం కూడా ఆనాటి విద్యావంతులను ప్రభావితంచేసింది. ఈ ఉద్యమాలన్నీ హిందూ సమాజంలో నివసిస్తున్న వారి ప్రవర్తన చట్రాలను సంస్కరించడంలో గణనీయమైన పాత్ర పోషించాయి. తద్వారా భారతీయ సంస్కృతిపై ఇస్లాం, క్రైస్తవాల దాడులను నిలువరించగలిగాయి.

దేశంలోని ఇతర ప్రాంతాలలో సాంఘిక – మత పునరుద్దరణ ఉద్యమాలు సాగితే, మహారాష్ట్రలో ఇందుకు భిన్నమైన సాంఘిక – మత సంస్కరణ ఉద్యమం 19వ శతాబ్దం ద్వితీయార్ధంలో ఊపిరి పోసుకుంది. ఈ ఉద్యమానికి ఎం.జి. రానడే, దదోబా, లోక హితవాది, విష్ణుతత్వ బ్రహ్మచారి, మహాత్మా జ్యోతి రావ్ ఫూలే వంటి సంఘ సంస్కర్తలు నాయకత్వం వహించారు. రానడే సమాజిక దృక్కోణంలో వచ్చిన 'మార్పు' కింది విధంగా వుంది.

> "మనమంతా ఆశించే మార్పు ఆంక్షలనుంచి స్వతంత్రం, అవిశ్వాసం నుంచి విశ్వాసం, అంతరాల నుంచి ఒప్పందానికి, ఆధిపత్యం నుంచి వివేచనకు, అసంఘటిత జీవితం నుంచి సంఘటిత జీవితానికి, మత దురభిమానం నుంచి పరమత సహనానికి, గుడ్డి కర్మవాదం నుంచి మానవ గౌరవ భావనకు మనలను ఎదిగించేదిగా వుండాలి. వ్యక్తులకు కాని, సమాజాలకు కాని ఈ దేశంలో వర్తించే సాంఘిక విప్లవాన్ని నేను అర్థం చేసుకున్న తీరు ఇది".

జ్యోతిబా ఫూలే సాంఘిక సమానత్వం కోసం తన ఉద్యమాన్ని సుదీర్ఘంగా కొనసాగించారు. 1873లో మహారాష్ట్రలో ఆయన తన ఉద్యమాన్ని సాగించేందుకు సత్య శోధక్ సమాజ్ (సత్యాన్వేషణ సంఘం) నెలకొల్పారు. కులానికి అతీతంగా మనిషి విలువను,

ప్రాధాన్యాన్ని నిలపడమే ఈ సంస్థ ముఖ్యోద్దేశం. హిందూ సమాజంలోని వారందరికి మానవ హక్కులను ఇవ్వడాన్ని నిరాకరించిన కుల వ్యవస్థపై ఆయన తిరుగుబాటు బావుటా ఎగురవేశారు. బ్రాహ్మణాధిక్యాన్ని తోసి పుచ్చే బ్రాహ్మణేతర ఉద్యమం కాదు పూలేది. 1848 నాటికే ఆయన బ్రాహ్మణేతర కులాలకు చెందిన బాలురకు, బాలికలకు వేర్వేరుగా ప్రాథమిక పాఠశాలలు నెలకొల్పారు. 1851లో అంటరానివారి పిల్లలకు పాఠశాల ప్రారంభించారు. రానడే పూలే సాగించిన ఈ నూతనోద్యమానికి తమ వంతు మద్దతు తెలిపారు. పూలే చేపట్టిన ఆందోళనకు కొల్హాపూర్ మహారాజు కొత్త జవజీవాలను అందించారు. అంటరాని వారి పిల్లలకు నిర్బంధ ఉచిత విద్య అందజేయాలని 1884లో హంటర్ కమిషన్ ముందు పూలే వాదించారు. పూలే చేపట్టిన కార్యం విప్లవాత్మకమైంది. కాని నిర్మాణపరమైన బలహీనతలు, వనరుల లేమి వలన ఆశించిన ఫలితాలను ఆయన పొందలేక పోయారు. సామాన్య జనబాహుళ్యంలో ఆత్మ విశ్వాసాన్ని ప్రేరేపించిన మొట్టమొదటి ఉద్యమకారుడు పూలే. పూలే అగ్రకులాల ఆధిక్యాన్ని ప్రశ్నించారు. కాని ఆయన జనం బాధలకు మూలకారణం కనిపెట్టలేకపోయారు. విదేశీ వ్యాపారులు నిర్దాక్షిణ్యంగా దోపిడికి పాలుపడటం, సామ్రాజ్యవాదుల పాలనలో దేశం మగ్గుతుండటం ప్రజల దుస్థితికి కారణం అనే నిజాన్ని ఆయన దృష్టిలో పెట్టుకోలేదు.

క్రైస్తవ మిషనరీల పాత్ర

హిందువులు ఏనాడు ఏకీకృత సమూహంగా లేరు. భిన్న కులాల సమాఖ్యగా మాత్రమే వారు ఉనికిలో వుంటూ వచ్చారు. సమాజం నాలుగు వర్ణాలుగా విభజించబడి వున్నందున ఆయా కులాలు / ఉప కులాలు ఏదో ఒక వర్ణానికి (అంతరాల దొంతరకు) అనుబంధంగా వుండేవి. హిందూ మతంపై క్రైస్తవ మిషనరీలు దాడి చేసిన ఫలితంగా విద్యాధిక వర్గాలలో అంతరాలకు అతీతమైన సమూహంగా ఏర్పడాలనే భావనకు అస్కారం కలిగింది.

హిందూ సమాజపు స్థితిగతులను ఈ మిషనరీలు తమకు అనుకూలంగా మలుచుకున్నాయి. హిందువుల సామాజిక జీవనంలోని అసమానతలను వారు ఎత్తి చూపారు. అణగారిన వర్గాలు, అస్పృశ్యులకు చదువులు చెప్పే కార్యక్రమాన్ని వారు చేపట్టారు. కింది కులాలకు చదువు చెప్పడానికి, ఇతర సదుపాయాలు కల్పించడానికి ఉన్నత కులాలు, మరీ ముఖ్యంగా బ్రాహ్మణులు వ్యతిరేకులనే అభిప్రాయాన్ని మిషనరీలు వారిలో కల్పించారు. ఈ శోషిత వర్గాలకు పాఠశాలలు, ఆసుపత్రులను పెద్ద ఎత్తున నెలకొల్పారు. తమ చాతుర్యంతో, దయా గుణంతో, బాధితులకు ఆపన్నహస్తం అందించే వారి వైఖరితో క్రైస్తవ మత గురువులు నిమ్నజాతులకు చెందిన వారిని హిందూ జీవన విధానం నుంచి వేరుచేయగలిగారు. దీని పరిణామంగా వేలాదిమంది అస్పృశ్యులు క్రైస్తవంలోకి మారిపోయారు. మతం మారిన తరువాత కాలంలో వారికి హిందువులనుంచి ఆదరణ లభ్యమైంది. ఈ సామాజిక ప్రక్రియ నిరాటంకంగా కొనసాగడంతో, సామాజికంగా హిందువులను వ్యతిరేకిస్తూ విదేశీ పాలకులకు వత్తాసు పలికే

End of Preview.

Rest of the book can be read @

http://kinige.com/book/Ambedkar+Visleshanatmaka+Adhyayanam

* * *